

6. Нові підходи та особливості оцінювання результатів навчання учнів мистецької освітньої галузі

Людмила СИНИЦЯ,
методистка Центру методичної та аналітичної роботи

Оцінювання результатів навчання учнів 5–7 класів здійснюється згідно з рекомендаціями щодо оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів закладів загальної середньої освіти, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 02 серпня 2024 р. № 1093 *«Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання»*.

Відповідно до рекомендацій оцінювання може здійснюватись як у процесі навчання (поточне), так і на різних його етапах (підсумкове). **Основними видами оцінювання результатів навчання учнів у технологічній освітній галузі є формувальне та підсумкове оцінювання.** Оцінювання результатів навчання учнів здійснюється згідно з вимогами до обов'язкових результатів навчання, визначених *Державним стандартом базової середньої освіти (постанова КМУ № 898 від 30.09.2020 року)*.

Оцінювання дає інформацію про досягнення результатів навчання на певному етапі освітнього процесу. Результати оцінювання виражаються в балах (від 1 до 12) та/або в оціночних судженнях. **Критерії оцінювання реалізуються за чотирма рівнями** (початковий, середній, достатній, високий). За вибором закладу освіти оцінювання може здійснюватися за власною шкалою оцінювання результатів навчання. У разі запровадження закладом освіти власної шкали оцінювання результатів навчання учнів ним мають бути визначені правила переведення до 12-бальної шкали оцінювання. Оцінювання результатів навчання здійснюють за допомогою різних методів, вибір яких зумовлений особливостями змісту мистецької освітньої галузі, його обсягом, рівнем узагальнення, віковими особливостями учнів із застосуванням різних способів і засобів.

Оцінювання може здійснюватись як у процесі навчання (поточне), так і на різних його етапах (підсумкове). Оцінювання результатів навчання здійснюється за допомогою різних методів, вибір яких зумовлюється з особливостями інтегрованого курсу «Мистецтво», його обсягом, рівнем узагальнення, віковими особливостями учнів із застосуванням різних способів і засобів.

Оцінювання здійснюється із застосуванням завдань різних когнітивних рівнів: на відтворення знань, на розуміння, на застосування в стандартних і змінених навчальних ситуаціях, уміння висловлювати власні судження, ставлення тощо.

Не рекомендовано проводити з мистецтва спеціальні діагностувальні роботи або інші види діяльності, що виконують контрольню-оцінювальну функцію. Весь процес освітнього діагностування для підлітків має відбуватися природно і безстресово.

Частотність і процедури проведення оцінювання, а також види діяльності, результати яких підлягають оцінюванню, визначають педагогічні працівники з

урахуванням дидактичної мети, особливостей змісту інтегрованого курсу «Мистецтво» та з урахуванням етапу опанування програмового матеріалу та етапу досягнення очікуваного результату навчання. **Одним із важливих складників освітнього процесу є формувальне оцінювання** – це інтерактивне оцінювання учнівського прогресу, що дає змогу вчителям визначати потреби учнів, адаптуючи до них процес навчання. На кожному етапі навчання вчитель самостійно попередньо визначає доцільний рівень самостійності учнів, беручи до уваги їхні індивідуальні особливості та зміст і обсяг навчального матеріалу. А вже під час уроків оперативно корегує в разі потреби.

Оскільки в мистецькій освітній галузі не передбачено проведення письмових контрольних робіт і підсумкових тематичних робіт, **радімо використовувати як підсумкові роботи творчі проєкти за інтерактивними технологіями та методиками** («Ментальні карти», «Хмари слів», метод «Шість капелюхів» та інші). **Підсумкове оцінювання** за семестр з інтегрованого курсу «Мистецтво» здійснюється за групами результатів навчання, що передбачені Критеріями оцінювання, з урахуванням різних форм і видів навчальної діяльності, обов'язково взявши до уваги динаміку особистих навчальних досягнень учня.

Семестрове оцінювання здійснюють за групами результатів навчання, що передбачені Критеріями оцінювання мистецької освітньої галузі (додаток 11 до наказу МОН України № 1093), з урахуванням різних форм і видів навчальної діяльності. У Державному стандарті базової середньої освіти зазначені три групи обов'язкових результатів навчання:

- пізнання мистецтва, художнє мислення;
- художньо-творча діяльність, мистецька комунікація;
- емоційний досвід, художньо-естетичне ставлення.

До кожної групи обов'язкових результатів навчання визначені загальні та конкретні результати й орієнтири для оцінювання (додаток 20 до Державного стандарту базової середньої освіти).

З метою якісного оцінювання результатів навчання учнів і учениць у календарно-тематичному плануванні варто визначити один або кілька конкретних очікуваних результатів (відповідної групи результатів), які необхідно досягти на конкретному уроці.

Підсумкове оцінювання за рік не здійснюють. Річну оцінку виставляють на підставі загальних оцінок за I та II семестри або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним оцінок за I та II семестри. Для визначення річної оцінки потрібно враховувати динаміку особистих досягнень учня протягом року. Результати семестрового та річного оцінювання фіксують у класному журналі та Свідоцтві досягнень.

У Свідоцтві досягнень виставляють семестрові оцінки за групами результатів. На підставі оцінок за групами результатів виставляється загальна оцінка за семестр. У мистецькій освітній галузі визначено три групи результатів, тож у свідоцтво досягнень виставляємо оцінки за трьома групами результатів, як визначено *Державним стандартом базової середньої освіти (постанова КМУ*

№ 898 від 30.09.2020 року) і наказом Міністерства освіти і науки України від 02 серпня 2024 р. № 1093 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання».

Кожна тема окремого уроку може бути спрямована на досягнення одного або декількох обов'язкових результатів навчання, які можуть бути оцінені вчителем (ГР 1, ГР 2, ГР 3). Поточні оцінки оцінюють певну діяльність учнів, які обумовлені галузевими критеріями. За певну тему доцільно оцінити учнів за трьома групами результатів. Підсумкова оцінка за семестр формується за групами результатів навчання, які будуть перенесені у Свідоство досягнень, ураховуючи динаміку оцінок за навчання учнів протягом семестру.

До прикладу – орієнтовний варіант заповнення журналу (табл.5).

Приклад заповнення сторінок журналу

Прізвище та ім'я учня /учениці	... 09	... 09	... 09	... 09	... 09	... 12	... 12	... 12				ГР 1	ГР 2	ГР 3	—
...Олена	10		8		10	9	10	10	10	10	9	10	9	10	10
...Василь		9		10		10		10	9	10	10	9	10	10	10
...Євген	8		10	9	10	9	10		10	10	10	9	10	10	10
	ГР1	ГР1	ГР2	ГР2	ГР3	ГР1	ГР2	ГР3	КПР ГР1	КПР ГР2	КПР ГР3				

Кожен заклад освіти обирає свій варіант заповнення журналу на педагогічній раді.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт базової середньої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.11.2024).

2. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16 січня 2020 року № 463-IX (редакція від 24.03.2024, підстава – 3482-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 15.11.2024).

3. Типова освітня програма для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти. Затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 408. URL: <https://cutt.ly/LlbsR6f> (дата звернення: 15.11.2024).

4. Наказ МОН України від 09.08.2024 № 1120 «Про внесення змін до Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти». URL: <https://mon.gov.ua/npa/provnesennia-zmin-do-typovoi-osvitnoi-prohramy-dlia-5-9-klasiv-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity> (дата звернення: 15.11.2024).

5. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року,

схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> (дата звернення: 15.11.2024).

6. Модельні навчальні програми навчального предмета «Технології. 5-6 класи», «Технології. 7-9 класи», які мають гриф Міністерства освіти і науки України. URL: <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/tekhnolohichna-osvitnia-haluz/> (дата звернення: 15.11.2024).

7. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання» від 2 серпня 2024 р. № 1093. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhenniarekomendatsii-shchodo-otsiniuvannia-rezultativnavchannia> (дата звернення: 15.11.2024).